

Swami Pratyagbodhanandaji

on

Ganapathi Atharvasirsha

॥ गणपत्यर्थवर्शीर्षोपनिषत् ॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः । स्थिरैरस्तुषुवाऽ सस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः । स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्वेदाः । स्वस्ति नस्ताद्योऽरिष्टेभिः । स्वस्ति नो वृहस्पतिर्दधातु ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

ॐ नमस्ते गणपतये । त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वमसि । त्वमेव केवलं कर्तासि । त्वमेव केवलं धतासि । त्वमेव केवलं हर्तासि । त्वमेव सर्वं खलिवदं ब्रह्मासि । त्वं साक्षादात्मासि नित्यम् ॥ १ ॥ ऋतुं वच्मि । सत्यं वच्मि ॥ २ ॥ अब त्वं माम् । अब वृक्षारम् । अब श्रोतारम् । अब द्रातारम् । अब धातारम् । अवानूचानमव शिष्यम् । अब पश्चात्तात् । अब पुरस्तात् । अवोत्तरात्तात् । अब दक्षिणात्तात् । अब चोर्ध्वात्तात् । अवाधरात्तात् । सर्वतो मां पाहि पाहि समन्तात् ॥ ३ ॥

त्वं वाङ्मयस्त्वं चिन्मयः । त्वमानन्दमयस्त्वं ब्रह्ममयः । त्वं सच्चिदानन्दाद्वितीयोऽसि । त्वं प्रत्यक्षं ब्रह्मासि । त्वं ज्ञानमयो विज्ञानमयोऽसि ॥ ४ ॥

सर्वं जगदिदं त्वत्तो जायते । सर्वं जगदिदं त्वत्तस्तिष्ठति । सर्वं जगदिदं त्वयि लयमेष्यति । सर्वं जगदिदं त्वयि प्रत्येति । त्वं भूमिरापोऽनलोऽनिलो नुभः । त्वं चत्वारि वाक्पदानि ॥ ५ ॥

त्वं गुणत्रयातीतः । त्वं अवस्थात्रयातीतः । त्वं देहत्रयातीतः । त्वं कालत्रयातीतः । त्वं मूलाधारस्थितोऽसि नित्यम् । त्वं शक्तित्रयात्मकः । त्वां योगिनो ध्यायन्ति नित्यम् । त्वं ब्रह्मा त्वं विष्णुस्त्वं रुद्रस्त्वमिन्द्रस्त्वमग्निस्त्वं वायुस्त्वं सूर्यस्त्वं चन्द्रमास्त्वं ब्रह्म भूमुखः स्वरोम् ॥ ६ ॥

गणादि पूर्वमुच्चार्य वर्णादिस्तदनन्तरम् । अनुस्वारः परतः । अर्धेन्दुलसितम् । तरेण ऋद्धम् । एतत्त्व

मनुस्वरूपम् । गकारः पूर्वरूपम् । अकारो मध्यमरूपम् । अनुस्वारश्चान्त्यरूपम् । विन्दुरत्तररूपम् । नादः सन्धानम् । सहिता सन्धिः । सैषा गणेशविद्या । गणक ऋषिः । निचूदायत्री छन्दः । श्रीमहागणपतिर्देवता । ॐ गं गणपतये नमः ॥ ७ ॥ एकदन्ताय विद्धहे वक्रतुरण्डाय धीमहि ।

तत्रो दन्तिः प्रचोदयात् ॥ ८ ॥

एकदन्तं चतुर्हस्तं पाशमङ्गुशधारिणम् । रदं च वरदं हस्तैर्विद्राणं मूषकध्वजम् । रक्तं लम्बोदरं शुर्पकर्णकं रक्तवाससम् । रक्तगन्धानुलिसाङ्गं रक्तपुष्पैः सुपूजितम् । भक्तानुकम्पिनं देवं जगत्करणमन्त्युतम् । आविर्भूतं च सृष्ट्यादौ प्रकृतेः पुरुषात्परम् । एवं ध्यायति यो नित्यं संयोगी योगिनां वरः ॥ ९ ॥

नमो ब्रातपतये नमो गणपतये नमः प्रमथपतये नमस्तेऽस्तु लम्बोदराय एकदन्ताय विघ्नविनाशिने शिवसुताय श्रीवरदमूर्तये नमः ॥ १० ॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः । स्थिरैरस्तुषुवाऽ सस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः । स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्वेदाः । स्वस्ति नस्ताद्योऽरिष्टेभिः । स्वस्ति नो वृहस्पतिर्दधातु ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

Ganapati Atharvashirsha

om bhadram karnebhish ūṇuyāma devāḥ | bhadram
paśyemākṣabhiryajatrāḥ | sthirairāṅgaistuṣṭuvāṁ sastanūbhīḥ |
vyasēma devahitām yadāyuh | svasti nā indro vṛddhaśravāḥ |
svasti nah pūṣā viśvavedāḥ | svasti nastārkṣyo arīṣṭanemih |
svasti no bṛhaspatirdadhātu || om śāntih śāntih śāntih ||

ॐ नमस्ते गणपतये । त्वमेवा प्रत्यक्षाम तत्त्वामसि । त्वमेवा केवलम कर्तासि । त्वमेवा केवलम धर्तासि । त्वमेवा केवलम हर्तासि । त्वमेवा सर्वाम् क्षलिदाम ब्रह्मामि । त्वम् सक्षदामामि नित्यम् ॥ १ ॥ ग्राम वाचमि । सत्यामि वाचमि ॥ २ ॥

ava tvam mām | ava vaktaram | ava śrotaram | ava
dātaram | ava dhātaram | avānūcānamava śiyam | ava
paścāttāt | ava purastāt | avottarāttāt | ava daksināttāt | ava
cordhvāttāt | avādhārāttāt | sarvato mām pāhi pāhi samāntāt
|| 3 ||

tvam vāñmayastvam cinnayah | tvamānandamayastvam
brahmamayah | tvam saccidānandādvitiyo'si | tvam pratyakṣam
brahmāsi | tvam jñānamayo vijñānamayo'si || 4 ||

sarvam jagadidam tvat्तो jāyate | sarvam jagadidam
tvāttastiṣṭhati | sarvam jagadidam tvayi layameṣyati | sarvam
jagadidam tvayi pratyeti | tvam bhūmirāpo'nalo'nilo nābhah |
tvam catvāri vākpadāni || 5 ||

tvam guṇatrāyāttih | tvam avasthātrāyāttih | tvam
dehatrāyāttih | tvam kālatrāyāttih | tvam mūlādhārasthito'si
nityam | tvam śaktitrāyātmakah | tvam yogino dhyāyanti
nityam | tvam brahmā tvam viṣṇustvam
rudrastvamindrastvamagnistvam vāyustvam sūryastvam
candramāstvam brahma bhūrbhūvah svarom || 6 ||

gaṇādiṁ pūrvamuccārya varṇādiṁ stādanāntaram |
anusvārah paratarah | ardhendūlaśitam | tareṇa ḍddham |
etattava manusvarūpam | gakārah pūrvavarūpam | akāro
madhyamarūpam | anusvāraśāntyarūpam |
binduruttarārūpam | nādāḥ sandhānam | saṁhitā sandhīḥ |
saiśā gaṇeśavidyā | gaṇaka ṛṣih | nieḍgāyatri chandāḥ |
śrīmahāgaṇapatiरेवता॑ | om gaṁ gaṇapataye namah || 7 ||
ekadantāya yidmahe vakratundāya dhīmahi |
tanno dantih pracodayāt || 8 ||

ekadantām caturhastām pāśamaṇkuśadhāriṇam | radām ca
varaḍām hastairbibhrāṇam mūṣakadhvajam | raktām
lambodaram sūrpakarṇakam raktavāsasam |
raktagandhānulipṭāngam raktauṣpāhi supūjitam |
bhaktānukampinaṁ devām jagatkāraṇamacyutam | āvirbhūtaṁ
ca srītyādau prakṛteḥ puruṣāparam | evam dhyāyati yo nityam
sa yogi yogenām varah || 9 ||

namo vrātapataye namo gaṇapataye namah pramathapataye
namaste'stu lambodaraṁ ekadantāya vighnavināśine śivasutāya
śrīvaradamūrtaye namah || 10 ||
om bhadrami karnebhiḥ śṇuyāma devāḥ | bhadram
paśyemākṣabhiryajatrāḥ | sthirairāṅgaistuṣṭuvāḥ sastanubhiḥ |
vyāsema devahitam yadāyuh | svasti na indro vṛddhaśravāḥ |
svasti nah pūṣā viśvavedāḥ | svasti nastārkṣyo arīṣṭanemih
svasti no br̄haspatirdadhātu ||

Iti Ganapati Atharvashirsha

Ganapati Atharvashirsham Meaning, By Dr. Vasant Lad

Aum! Let us listen with our ears to that which is auspicious, adorable one. Let us perceive with our eyes what is holy and auspicious. With strong, stable body and limbs, may we seek the divine grace and accept the noble order of all our life.

Ganesha, Salutations to YOU, YOU are actually A Brahma Tattvam. Only because YOU bless an action, it happens. Only YOU are the ONE who holds us from falling, Only YOU remove obstacles and ignorance. YOU are the Brahman, the ultimate divine power. YOU are the soul that is part of everything.

I surrender to you, Lord Ganesha. You are the speaker. You are the listener. You are the giver. You are the sustainer. I am your disciple. Protect me from the front and back. Protect me from the north and the south, from above and below. Protect me from all directions.

You are full of perfect knowledge of truth and awareness. You are full of bliss and pure consciousness. You are truth, consciousness and bliss. You are the absolute awareness. You are full of supreme wisdom and knowledge.

You are the earth, water, fire, air and the space. You are the root foundation of speech. You are beyond the three gunas: sattva, rajas and tamas. You are beyond the physical, mental and causal bodies. You are beyond the three aspects of time: past, present and future. You are eternally established in the muladhara chakra. You have three shaktis: action, knowledge and will.

Salutation to the Ganapati whose seed mantra is Aum Gam. We know Ekadanta, the One-tusked God, the unique God. We meditate upon Vakratunda, the curved-trunk God. May that unique elephant God illumine our consciousness and direct us along the right track.

One should meditate upon Lord Ganesha having one tusk and four arms; holding the noose and goad with two of them; with the other two indicating varada, the giving of boons and blessings, and abhaya mudra, the fear removing gesture; having a mouse as the emblem on his ensign; possessing a big, beautiful belly and large, lovely ears which look like winnowing baskets; having a red cloth and His whole body covered with red sandalwood paste. He should be worshiped with red flowers. He manifests Himself as the universe and is beyond prakṛti, matter, and Purusha, the manifest God. One who worships Ganesha in this way forever is the best of yogis.

Prostrations to Vratapati, the Lord of Plenty. Prostrations to Ganapati, the Lord of various groups of Gods. Prostrations to Pramathapatī, the Lord of Siva's hosts. Prostrations to Lambodara, the full-bellied God with a single tusk, destroyer of obstacles, the Son of Siva, the Bestower of all Blessings.

॥ श्री गणेश-अष्टोत्तरशत-नामावलिः ॥

ॐ गजाननाय नमः	om gajānanāya namaḥ	ॐ सर्वस्मै नमः	om sarvasmai namaḥ
ॐ गणाध्यक्षाय नमः	om gaṇādhyakṣāya namaḥ	ॐ सर्वोपास्याय नमः	om sarvopāsyāya namaḥ
ॐ विघ्नराजाय नमः	om vighnarājāya namaḥ	ॐ सर्वकर्त्रे नमः	(30) om sarvakartre namaḥ
ॐ विनायकाय नमः	om vināyakāya namaḥ	ॐ सर्वनेत्रे नमः	om sarvanetre namaḥ
ॐ द्वैमातुराय नमः	om dvaimātūrāya namaḥ	ॐ सर्वसिद्धिप्रदाय नमः	om sarvasiddhipradāya ...
ॐ सुमुखाय नमः	om sumukhāya namaḥ	ॐ सर्वसिद्धाय नमः	om sarvasiddhāya namaḥ
ॐ प्रमुखाय नमः	om pramukhāya namaḥ	ॐ सर्ववन्द्याय नमः	om sarvavandyāya namaḥ
ॐ सन्मुखाय नमः	om sanmukhāya namaḥ	ॐ महाकालाय नमः	om mahākälāya namaḥ
ॐ कृतिने नमः	om kṛtine namaḥ	ॐ महाबलाय नमः	om mahābalāya namaḥ
ॐ ज्ञानदीपाय नमः (10)	om jñānadīpāya namaḥ	ॐ हेरम्बाय नमः	om herambāya namaḥ
ॐ सुखनिधये नमः	om sukhanidhaye namaḥ	ॐ लंबजठराय नमः	om lambajṭharāya namaḥ
ॐ सुराध्यक्षाय नमः	om surādhyakṣāya namaḥ	ॐ ह्रस्वग्रीवाय नमः	om hrasvagrīvāya namaḥ
ॐ सुरारिभिदे नमः	om surāribhide namaḥ	ॐ महोदराय नमः	(40) om mahodarāya namaḥ
ॐ महागणपतये नमः	om mahāgaṇapataye namaḥ	ॐ मदोत्कटाय नमः	om madotkataḥyāya namaḥ
ॐ मान्याय नमः	om mānyāya namaḥ	ॐ महावीराय नमः	om mahāvīrāya namaḥ
ॐ महन्मान्याय नमः	om mahanmānyāya namaḥ	ॐ मन्त्रिणे नमः	om mantriṇe namaḥ
ॐ मृडात्मजाय नमः	om mṛḍātmajāya namaḥ	ॐ मञ्जलदाय नमः	om mañgaladāya namaḥ
ॐ पुराणाय नमः	om purāṇāya namaḥ	ॐ प्रमथाचर्याय नमः	om pramathārcyāya namaḥ
ॐ पुरुषाय नमः	om puruṣāya namaḥ	ॐ प्राज्ञाय नमः	om prajñāya namaḥ
ॐ पूष्णे नमः (20)	om pūṣṇe namaḥ	ॐ प्रमोदाय नमः	om pramodāya namaḥ
ॐ पुष्करिणे नमः	om puṣkariṇe namaḥ	ॐ मोदकप्रियाय नमः	om modakapriyāya namaḥ
ॐ पुण्यकृते नमः	om puṇyakṛte namaḥ	ॐ धृतिमते नमः	om dhṛtimate namaḥ
ॐ अग्रगण्याय नमः	om agragaṇyāya namaḥ	ॐ मतिमते नमः	(50) om matimate namaḥ
ॐ अग्रपूज्याय नमः	om agrapūjyāya namaḥ	ॐ कामिने नमः	om kāmine namaḥ
ॐ अग्रगामिने नमः	om agragāmine namaḥ	ॐ कपित्थप्रियाय नमः	om kapitthapriyāya namaḥ
ॐ मन्त्रकृते नमः	om mantrakṛte namaḥ	ॐ ब्रह्मचारिणे नमः	om brahmacāriṇe namaḥ
ॐ चामीकरप्रभाय नमः	om cāmīkaraprabhāya namaḥ	ॐ ब्रह्मरूपिणे नमः	om brahmaṛūpiṇe namaḥ

ॐ ब्रह्मविदे नमः:	om brahmavide namah	ॐ महते नमः:	om mahate namah
ॐ ब्रह्मवन्दिताय नमः:	om brahmavanditāya namah	ॐ मङ्गलदायिने नमः:	om mangaladāyine namah
ॐ जिष्णवे नमः:	om jiṣṇave namah	ॐ महेशाय नमः:	om maheśāya namah
ॐ विष्णुप्रियाय नमः:	om viṣṇupriyāya namah	ॐ महिताय नमः:	om mahitāya namah
ॐ भक्तजीविताय नमः:	om bhaktajīvitāya namah	ॐ सत्यधर्मिणे नमः:	om satyadharmaṇe namah
ॐ जितमन्मथाय नमः: (60)	om jitamanmathāya namah	ॐ सदाधाराय नमः:	om sadādhārāya namah
ॐ ऐश्वर्यदाय नमः:	om aiśvaryadāya namah	ॐ सत्याय नमः:	om satyāya namah
ॐ गुहज्यायसे नमः:	om guhajyāyase namah	ॐ सत्य-पराक्रमाय नमः:	om satya-parākramāya...
ॐ सिद्धसेविताय नमः:	om siddhasevitāya namah	ॐ शुभाङ्गाय नमः: (90)	om śubhāṅgāya namah
ॐ विघ्नकर्त्रे नमः:	om vighnakartre namah	ॐ शुभ्रदन्ताय नमः:	om śubhradantāya namah
ॐ विघ्नहर्त्रे नमः:	om vighnahartre namah	ॐ शुभदाय नमः:	om śubhadāya namah
ॐ विश्वनेत्रे नमः:	om viśvanetre namah	ॐ शुभविग्रहाय नमः:	om śubhavigrahāya namah
ॐ विराजे नमः:	om virāje namah	ॐ पञ्चपातकनाशिने नमः:	om pañcapātakanāśine...
ॐ स्वराजे नमः:	om svarāje namah	ॐ पार्वतीप्रियनन्दनाय नमः:	om pārvatīpriyanandanāya...
ॐ श्रीपतये नमः:	om śrīpataye namah	ॐ विश्वेशाय नमः:	om viśvesāya namah
ॐ वाक्पतये नमः: (70)	om vākpataye namah	ॐ विबुधाराध्य-पदाय नमः:	om vibudhārādhya-padāya..
ॐ श्रीमते नमः:	om śrīmate namah	ॐ वीरवराग्रगाय नमः:	om vīravarāgragāya namah
ॐ शूभारिणे नमः:	om śūbhāriṇe namah	ॐ कुमार-गुरु-वन्द्याय नमः:	om kumāra-guru-vandyāya...
ॐ श्रितवत्सलाय नमः:	om śritavatsalāya namah	ॐ कुञ्जरासुर-भञ्जनाय नमः:	om kuñjarāsura-bhañjanāya...
ॐ शिवप्रियाय नमः:	om śivapriyāya namah	ॐ वल्लभावल्लभाय नमः:	om vallabhāvallabhāya ...
ॐ शीघ्रकारिणे नमः:	om śīghrakāriṇe namah	ॐ वराभय-करांबुजाय नमः:	om varābhaya-karāmbujāya...
ॐ शाश्वताय नमः:	om śāśvatāya namah	ॐ सुधाकलश-हस्ताय नमः:	om sudhākalaśa-hastāya ...
ॐ शिवनन्दनाय नमः:	om śivanandanāya namah	ॐ सुधाकर-कलाधराय नमः:	om sudhākara-kalādhara...
ॐ बलोद्धताय नमः:	om baloddhatāya namah	ॐ पञ्चहस्ताय नमः:	om pañcahastāya namah
ॐ भक्तनिधये नमः:	om bhaktinidhaye namah	ॐ प्रधानेशाय नमः:	om pradhāneśāya namah
ॐ भावगम्याय नमः: (80)	om bhāvagamyāya namah	ॐ पुरातनाय नमः:	om purātanāya namah
ॐ भवात्मजाय नमः:	om bhavātmajāya namah	ॐ वरसिद्धिविनायकाय नमः:	om varasiddhivināyakāya namah

॥ इति श्री गणेश अष्टोत्तरशत नामावलिः ॥

ओम् भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरड्गैस्तुष्टुवागंसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः । स्वस्ति
न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्ताक्ष्यो
अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु । ओम् शान्तिः शान्तिः
शान्तिः ॥

*om, bhadram karṇebhiḥ śṛṇuyāma devāḥ ।
bhadram paśyemākṣabhiryajatrāḥ । sthirair-
aṅgaistuṣṭuvāṁsastanūbhiḥ । vyaśema deva-
hitam yadāyuḥ । svasti na indro vṛddhaśravāḥ ।
svasti nah pūṣā viśvavedāḥ । svasti nastārkṣyo
arīṣṭanemih । svasti no bṛhaspatirdadhātu । om
śāntih śāntih śāntih ॥*

Om. O gods, may we listen to the auspicious sounds with the ears. May we become proficient in Vedic rituals and may we see the auspicious things with the eyes. May we have healthy bodies with strong limbs so that we may utilize our life-span extolling the glory of the gods and propitiating them. May the Lord Indra of immense fame, who inspires us to perform good actions, bring in prosperity to us. May Pūṣan, the omniscient, bless us with the good things of life. May Garuḍa, the son of Kaśyapa, destroy the adversity like a discus (which obliterates the objects blocking its flight). May He bless us with auspicious things in life. May the Lord Bṛhaspati bring us glory in life. Om. Let there be cessation of suffering of the body. Let there be cessation of suffering from the elements. Let there be cessation of suffering caused by gods.

ॐ नमस्ते गणपतये ॥१॥

om namaste gaṇapataye ॥ 1 ॥

My prostration unto the Lord Gaṇapati.

गणानां त्वा गणपतिं हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमम् ।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नश्शृणवन्नूतिभिस्सीद सादनम् ॥

*gaṇānāṁ tvā gaṇapatim havāmahe kavīm kavīnāmupama-
śravastamiam ।*

*jyeṣṭharājam brahmaṇām brahmaṇaspata ānaśśrīvan-
nūtibhissīda sādanam ॥*

O Lord of all *mantras*, we invite you, the Supreme Lord of all the groups in the universe. You are the supreme among the learned and your fame has no parallel even among the famous. You are the King of the kings. Please take your seat in this ritual, listen to the encomiums sung by us, and bestow upon us all kinds of wealth.

त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वमसि ।

tvameva pratyakṣam tattvamasi ।

You alone are the Reality manifest before us (as the universe).

Tattvam means reality. What appears real to the senses and the mind may not be real. In fact, we define reality as "an existence that is not affected or influenced by time." In other words, it cannot be negated in any of the three periods of time — past, present or future (*trikālābādhitam satyam*). For instance, consider a pot. We don't call the pot real, because it did not exist before a particular time, and also it will not be there after a while. Even an antique pot will some day cease to exist. The reality of a pot is clay. Clay alone obtaining in a particular spatial configuration for a length of time is viewed as a pot. Therefore, a pot is nothing but a name corresponding to a form; it is unreal (*mithyā*). With reference to the pot, clay alone is real.

त्वमेव केवलं कर्ताऽसि । त्वमेव केवलं धर्ताऽसि । त्वमेव केवलं
हर्ताऽसि ।

*tvameva kevalam kartā'si । tvameva kevalam
dhartā'si । tvameva kevalam hartā'si ।*

You alone are the creator; you alone are the sustainer; you alone are the annihilator.

त्वमेव सर्वं खल्विदं ब्रह्मासि । त्वं साक्षादात्माऽसि नित्यम् ॥ २ ॥
*tvameva sarvam khalvidam brahmāsi । tvam
sākṣādātmā'si nityam ॥ 2 ॥*

All this is *Brahman* and you are that *Brahman*. You are indeed the *ātman* all the time.

ऋतं वच्मि । सत्यं वच्मि ॥ ३ ॥

r̥tam vacmi, satyam vacmi ॥ 3 ॥

I declare (that You are the) *r̥tam*. I declare (that You are the) *satyam*.

अव त्वं माम् । अव वक्तारम् । अव श्रोतारम् । अव दातारम् ।
अव धातारम् । अवानूचानमव शिष्यम् ॥
*ava tvam mām । ava vaktāram । ava śrotāram ।
ava dātāram । ava dhātāram । avānūcānamava
śisyam ॥*

Protect me. Protect the teacher of this Upaniṣad. Protect the one who listens to this Upaniṣad. Protect the one who initiates the devotees into your worship. Protect the one who commits this Upaniṣad to memory. Protect the student who recites this Upaniṣad after the teacher. Protect the student who studies the meaning of this Upaniṣad.

अव पुरस्तात्तात् । अव दक्षिणात्तात् । अव पश्चात्तात् ।
अवोत्तरात्तात् । अव चोर्ध्वात्तात् । अवाधरात्तात् । सर्वतो मां
पाहि पाहि समन्तात् ॥ ४ ॥

ava purastāttāt | ava dakṣiṇāttāt | ava paścāttāt | avottarāttāt | ava cordhvāttāt | avādharāttāt | sarvato mām pāhi pāhi samantāt || 4 ||

Protect me from whatever (adversity) that is attracted from the east, south, west, north, from above and below. Protect me without fail (from the obstacles that may arise) from all directions and in all possible ways.

त्वं वाङ्मयस्त्वं चिन्मयः । त्वमानन्दमयस्त्वं ब्रह्ममयः ॥
tvam vāñmayastvam cinmayah | tvamānanda-mayastvam brahmamayah ||

You are in the form of the sounds (words). You are in the form of consciousness. You are in the form of Happiness. You are the *Brahman*, the Existence Absolute; the source of all existence in this creation.

त्वं सच्चिदानन्दाऽद्वितीयोऽसि । त्वं प्रत्यक्षं ब्रह्मासि ॥
tvam saccidānandā'dvitīyo'si | tvam pratyakṣam brahmāsi ||

You are the non-dual Existence-Awareness-Happiness Absolute. You are *Brahman* manifest before us.

tvam pratyakṣam brahmāsi | tvam jñānamayo vijñānamayo'si || 5 ||

You are the *Brahman* present before us in the form of the world. You alone are in the form of the awareness and the consciousness.

सर्वं जगदिदं त्वत्तो जायते । सर्वं जगदिदं त्वत्स्तिष्ठति । सर्वं
जगदिदं त्वयि लयमेष्यति । सर्वं जगदिदं त्वयि प्रत्येति ॥

*sarvam jagadidam tvatto jāyate । sarvam
jagadidam tvattastiṣṭhati । sarvam jagadidam
tvayi layamesyati । sarvam jagadidam tvayi
pratyeti ॥*

This entire universe originates from You. It exists because of (in) You. It will eventually resolve in You. This entire universe will finally become one with You.

त्वं भूमिरापोऽनलोऽनिलो नभः ।

tvam bhūmirāpo'nalo'nilo nabhah ।

You are the earth, the waters, the fire, the air and the space.

त्वं चत्वारि वाक् (परिमिता) पदानि ।

tvam catvāri vāk (parimitā) padāni ।

You are the speech limited to four kinds of words.

त्वं गुणत्रयातीतः ।

tvam guṇatrayātītah ।

You transcend the three *guṇas* (of the *māyā-śakti*).

त्वं अवस्थात्रयातीतः ।

tvam avasthātrayātītah ।

You transcend all the three mental experiences (of the waking, dream and deep sleep).

त्वं देहत्रयातीतः ।

tvam dehatrayātītaḥ ।

You transcend all the three bodies.

त्वं कालत्रयातीतः ।

tvam kālatrayātītaḥ ।

You transcend all the three divisions of time.

त्वं मूलाधारस्थितोऽसि नित्यम् ।

tvam mūlādhārasthito'si nityam ।

You always abide in the base of the back-bone.

त्वं शक्तित्रयात्मकः ॥

tvam śaktitrayātmaḥ ॥

You alone manifest as the three-fold power.

त्वां योगिनो ध्यायन्ति नित्यम् ।

tvām yogino dhyāyanti nityam ।

Yogis contemplate upon you all the time.

त्वं ब्रह्मा त्वं विष्णुस्त्वं रुद्रस्त्वमिन्द्रस्त्वमग्निस्त्वं वायुस्त्वं सूर्यस्त्वं

चन्द्रमास्त्वं ब्रह्म भूर्भुवस्सुवरोम् ॥ ६ ॥

tvam brahmā tvam viṣṇustvam rudrastva-
mindrastvamagnistvam vāyustvam sūryastvam
candramāstvam brahma bhūrbhuvasuvarom ॥
6 ॥

You are Brahmā; You are Viṣṇu; You are Rudra; You are Indra; You are Agni; You are Vāyu; You are Sūrya; You are Candra; You are All; You are the utterances (or the *lokas*) *bhūḥ*, *bhuvah*, *suvah* and *om* (the Brahman).

गणादिं पूर्वमुच्चार्य वर्णादींस्तदनन्तरम् । अनुस्वारः परतरः ।
अर्धेन्दुलसितम् । तारेण ऋद्धम् । एतत्तव मनुस्वरूपम् ॥ ७ ॥

gaṇādīm pūrvamuccārya varṇādīmstada-nantaram | anusvāraḥ paratarah | ardhen-dula-sitam | tāreṇa ṛddham | etattava manusvarūpam

गकारः पूर्वरूपम् । अकारो मध्यमरूपम् । अनुस्वारश्चान्त्यरूपम् ।

बिन्दुरुत्तररूपम् । नादसंधानम् । सग्रहिता संधिः ॥ ८ ॥

gakāraḥ pūrvavarūpam | akāro madhyamarūpam | anusvāraścāntyarūpam | binduruttararūpam | nādassandhānam | saṁhitā sandhiḥ ॥ 8 ॥

The first syllable is *g*, the middle syllable *a*, and the end syllable is *m*. The end syllable progresses into a nasal sound called *bindu*, and it is further pulled into a lengthy sound called *nāda* which unites all these parts into a *mantra*. All these individual sounds are pronounced sequentially in unison (*saṁhitā*), when the *mantra* is complete.

सैषा गणेशविद्या । गणक ऋषिः । निचृद्गायत्रीच्छन्दः ।
गणपतिर्देवता । ओम्, गं गणपतये नमः ॥ ९ ॥

saiṣā gaṇeśavidyā | gaṇaka ṛṣih | nicṛdgāyatṛī-chandah | gaṇapatirdevatā | om, gaṁ gaṇapataye namah ॥ 9 ॥

This is the mental worship of the Lord Gaṇapati. The seer of this *mantra* is Gaṇaka. The metre is *nicṛdgāyatṛī*. The presiding deity

एकदन्ताय विद्महे वक्रतुण्डाय धीमहि । तन्नो दन्तिः प्रचोदयात्
॥ १० ॥

ekadantāya vidmahe vakratuṇḍāya dhīmahi | tanno dantiḥ pracodayāt ॥ 10 ॥

We know Lord Gaṇapati and contemplate upon Him. He has only one tusk and his trunk is curved. In that contemplation, may the Lord Gaṇapati inspire our thoughts.

एकदन्तं चतुर्हस्तं पाशमङ्कुशधारिणम् ।
 रदं च वरदं हस्तैर्बिभ्राणं मूषकध्वजम् ॥
 रक्तं लम्बोदरं शूर्पकर्णकं रक्तवाससम् ।
 रक्तगन्धानुलिप्ताङ्गं रक्तपुष्टैस्मुपूजितम् ॥
 भक्तानुकम्पिनं देवं जगत्कारणमच्युतम् ।
 आविर्भूतं च सृष्ट्यादौ प्रकृतेः पुरुषात्परम् ।
 एवं ध्यायति यो नित्यं स योगी योगिनां वरः ॥ ११ ॥
*ekadantam caturhastam pāśamaṅkuśadhāriṇam
radam ca varadam hastairbibhrāṇam mūṣaka-
dhvajam ॥*
*raktam lambodaram śūrpakarṇakam rakta-
vāsasam ।*
*raktagandhānuliptāṅgam rakta puṣṭaiśsupū-
jitaṁ ॥*
*bhaktānukampinam devam jagatkāraṇama-
cyutam ।*
*āvirbhūtam ca sr̥ṣṭyādau prakṛteḥ puruṣāt-
param ।*
*evam dhyāyati yo nityam sa yogī yoginām
varah ॥ 11 ॥*

The red-hued Lord has one tusk and four hands. He holds the snare, the goad, and the tusk in three of His hands, and shows the boon-bestowing sign with the fingers of the fourth hand. The symbol on his flag is a mouse. The Lord with the pot belly has ears like winnowing baskets. He wears red clothes and smears red sandal paste to the limbs. He is worshipped with beautiful red flowers. The brilliant Lord showers grace on the devotees. The Lord is the origin of this universe. Yet the Lord has not fallen down from His innate nature of Existence Absolute in creating this time-bound universe out of Himself. He manifested in this form at the time of creation.

He is superior to the Nature and the individual *jīva*. Whosoever contemplates everyday upon the Lord thus is a true seeker; he is the foremost among the devotees.

नमो व्रातपतये । नमो गणपतये । नमः प्रमथपतये । नमस्तेऽस्तु
लम्बोदरायैकदन्ताय विघ्ननाशिने शिवसुताय वरदमूर्तये नमः ॥ १२ ॥

namo vrātapataye | namo gaṇapataye | namah
pramathapataye | namaste'stu lambodarā-
yaikadantāya vighnanāśine śivasutāya varada-
mūrtaye namah ॥ 12 ॥

My prostrations unto the Lord who is the overlord of all *jīvas*. My prostrations unto the Master of all groups of objects and living beings. My prostrations unto the Head of all the attendants of Lord Śiva. My prostrations unto the One who has a pot belly and a single tusk. My prostrations unto the One who eliminates all obstacles and the One who is the offspring of Lord Śiva. My prostrations unto the Lord's form that is particularly adept at granting boons.

एतदर्थवर्शीषं योऽधीते स ब्रह्मभूयाय कल्पते । स सर्वविघ्नैर्न
बाध्यते । स सर्वत्र सुखमेधते । स पञ्चमहापापात्प्रमुच्यते ।
सायमधीयानो दिवसकृतं पापं नाशयति । प्रातरधीयानो रात्रिकृतं
पापं नाशयति । सायं प्रातः प्रयुज्जानो पापोऽपापो भवति ।
सर्वत्राधीयानोऽपविघ्नो भवति । धर्मार्थकाममोक्षं च विन्दति
॥ १३ ॥

etadatharvaśīrṣāṁ yo'dhīte sa brahmabhūyāya
kalpate | sa sarvavighnairna bādhyate | sa sarvatra
sukhamedhate | sa pañcamahāpāpāt pramucyate |
sāyamadhīyāno divasakṛtam pāpam nāśayati |
prātaradhīyāno rātrikṛtam pāpam nāśayati |
sāyam prātaḥ prayuñjāno pāpo'pāpo bhavati |
sarvatrādhīyāno'pavighno bhavati | dharmārtha-
kāmamokṣam ca vindati ॥ 13 ॥

Whosoever studies this Upaniṣad of the *Atharvaveda* will realize his oneness with the *Brahman*. He will not encounter any kind of obstacle. He gets absolute happiness at all times, in all places and in all circumstances. He is freed from the five grave sins. By reciting this in the evening, the devotee will be freed from the wrong deeds committed during the day. By reciting this in the morning, he will be freed from the wrong deeds committed during the night. By reciting this both in the evening and in the morning, the devotee will be freed from all his sins and he will become sinless. By reciting this in all situations, the obstacles are eliminated. The devotee will be able to accomplish the four-fold goal of human life : *dharma, artha, kāma* and *mokṣa*.

इदमथर्वशीर्षमशिष्याय न देयम् । यो यदि मोहादास्यति स पापीयान् भवति । सहस्रावर्तनार्द्यं यं काममधीते तं तमनेन साधयेत् ॥ १४ ॥

idamatharvaśīrṣamaśisyāya na deyam | yo yadi mohāddāsyati sa pāpiyān bhavati | sahasrā-vartanārdyam yam kāmamadhīte tam tamanena sādhayet || 14 ||

This Upaniṣad of the *Atharvaveda* may not be given to an undeserving disciple. If somebody does so out of delusion, he is committing a sin. By reciting this Upaniṣad a thousand times, one can accomplish any desired end.

अनेन गणपतिमभिषिञ्चति स वाग्मी भवति । चतुर्थ्यामनश्नन् जपति स विद्यावान् भवति । इत्यथर्वणवाक्यम् । ब्रह्माद्यावरणं विद्यान्न बिभेति कदाचनेति ॥ १५ ॥

anena gaṇapatimabhiṣiñcati sa vāgmi bhavati | caturthyāmanashnan japati sa vidyāvān bhavati | ityatharvanavākyam | brahmādyāvaraṇam vidyānna bibheti kadācaneti || 15 ||

One who anoints the Lord Gaṇeśa with this Upaniṣad becomes an orator. One who recites it throughout the day and fasts on the fourth day of the lunar calendar becomes a scholar. This is the promise of the sage Atharvaṇa. By reciting this till the moment of death, one gains identity with the Brahman, and there remains no room for fear at any time.

यो दूर्वाङ्कुरैर्यजति स वैश्रवणोपमो भवति । यो लाजैर्यजति स यशोवान् भवति । स मेधावान् भवति । यो मोदकसहस्रेण यजति स वाञ्छितफलमवाञ्जोति । यस्साज्यसमिद्भिर्यजति स सर्वं लभते स सर्वं लभते ॥ १६ ॥

yo dūrvāṅkurairyajati sa vaiśravaṇopamo bhavati | yo lājairyajati sa yaśovān bhavati | sa medhāvān bhavati | yo modakasahasreṇa yajati sa vāñchitaphalamavāpnoti | yassājyasyamidbhiryajati sa sarvam labhate sa sarvam labhate || 16 ||

Whosoever worships the Lord Gaṇeśa with pieces of tender grass will gain parity with Kubera; whosoever worships with puffed rice will gain name and fame and also will improve the retention power of the intellect; whosoever worships with a thousand sweet balls of cooked rice will gain whatever is desired. Whosoever worships the Lord by offering twigs dipped in melted butter certainly gains everything.

अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग् ग्राहयित्वा सूर्यवर्चस्वी भवति । सूर्यग्रहे महानद्यां प्रतिमासन्निधौ वा जप्त्वा सिद्धमन्त्रो भवति । महाविघ्नात् प्रमुच्यते । महादोषात् प्रमुच्यते । महाप्रत्यवायात् प्रमुच्यते । स सर्वविद् भवति स सर्वविद् भवति । य एवं वेद । इत्युपनिषत् ॥ १७ ॥

ॐ शान्तिशशान्तिशशान्तिः ॥

aṣṭau brāhmaṇān samyag grāhayitvā
sūryavarcasvī bhavati sūryagrahe
mahānadyāṁ pratimāsannidhau vā japtvā
siddhamantro bhavati mahāvighnāt
pramucyate mahādosāt pramucyate
mahāpratyavāyāt pramucyate sa sarvavid
bhavati sa sarvavid bhavati ya evam veda,
ityupaniṣat || 17 ||

om śāntiśśāntiśśāntih ||

One who teaches this Upaniṣad to eight scholars of Vēdas becomes as brilliant as the sun. At the time of solar eclipse, the devotee may recite this on the bank of a great river or recite this by keeping an idol of the Lord Gaṇeśa in front of him. By doing so, the devotee will get all the benefits of this *mantra*. He will be freed from the major obstacle, from the major blemish and from the major wrong-doing. Whosoever worships the Lord thus, becomes omniscient, — becomes omniscient.
om, peace, peace, peace.

सन्कटनाशन गणेशा स्तोत्रम्

Sankatnāśana Gaṇeśa Stotram

नारद उवाच

Nārada uvāca

प्रणम्य शिरसा देवं गौरीपुत्रं विनायकं ।

भक्तावासं स्मरेन् नित्यं आयुः कामार्थसिद्धये ॥ १ ॥

pranamya śirasā devam gaurīputram vināyakam ।
bhaktavāsam smaren nityam āyuḥ kāmārthasiddhaye ॥ 1 ॥

प्रथमं वक्रतुष्डं च एकदन्तं द्वितीयकं ।

तृतीयं कृष्णपिंगाक्षं गजवक्रं चतुर्थकं ॥ २ ॥

prathamam vakratundam ca ekadantam dvitiyakam ।
trtiyam krṣṇapiṅgākṣam gajavaktram caturthakam ॥ 2 ॥

लम्बोदरं पञ्चमं च षष्ठं विकटमेव च ।

सप्तमं विघ्नराजं च धूम्रवर्णं तथाष्टमं ॥ ३ ॥

lambodaram pancamam ca ṣaṣṭham vikatameva ca ।
saptamam vighnarājam ca dhūmravarṇam tathāṣṭamam ॥ 3 ॥

नवमं भालचन्द्रं च दशमं तु विनायकं ।

एकादशं गणपतिं द्वादशं तु गजाननं ॥ ४ ॥

navamam bhālacandram ca daśamam tu vināyakam ।
ekādaśam gaṇapatim dvādaśam tu gajānanam ॥ 4 ॥

द्वादशैतानि नामानि त्रिसन्ध्यं यः पठेन् नरः ।

न च विघ्नभयं तस्य सर्वसिद्धिकरं प्रभो ॥ ५ ॥

dvādaśaitāni nāmāni trisandhyam yaḥ paṭhen narah ।
na ca vighnabhayam tasya sarvasiddhikaram prabho ॥ 5 ॥

विद्यार्थी लभते विद्यां धनार्थी लभते धनं ।

पुत्रार्थी लभते पुत्रान् मोक्षार्थी लभते गतिं ॥ ६ ॥

vidyārthī labhate vidyām dhanārthī labhate dhanam ।
putrārthī labhate putrān mokṣārthī labhate gatim ॥ 6 ॥

जपेत् गणपतिस्तोत्रं षड्भिर् मासैः फलं लभेत् ।

संवत्सरेण सिद्धिं च लभते नात्र संशयः ॥ ७ ॥

japet gaṇapatistotram ṣaḍbhīr māsaiḥ phalam labhet ।
saṃvatsareṇa siddhim ca labhate nātra samśayah ॥ 7 ॥

अष्टम्यो ब्राह्मणेभ्यश्च लिखित्वा यः समर्पयेत् ।

तस्य विद्या भवेत् सर्वा गणेशस्य प्रसादतः ॥ ८ ॥

aṣṭabhyo brāhmaṇebhyaśca likhitvā yaḥ samarpayet ।
tasya vidyā bhavet sarvā gaṇeśasya prasādataḥ ॥ 8 ॥

इति नारदपुराणे सन्कटनाशनगणेशस्तोत्रम् सम्पूर्णं ॥

iti nāradapurāṇe sankatāśanaganeśastotram sampūrṇam ॥

ॐ ऐं हीं श्रीं ग्लीं ग्लौं गं गणपतये
वर वरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा ।

om aiam hrīm śrīm glīm glaum gam ganapataye
vara varada sarvajanam me vaśamānaya svāhā |